

Bruxelles, 5. srpnja 2021.
(OR. en)

10476/21

Međuinstitucijski predmet:
2021/0196 (NLE)

ECOFIN 694
CADREFIN 358
UEM 192
FIN 564

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	2. srpnja 2021.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2021) 386 final
Predmet:	Prijedlog PROVEDBENE ODLUKE VIJEĆA o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Litve

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 386 final.

Priloženo: COM(2021) 386 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 2.7.2021.
COM(2021) 386 final

2021/0196 (NLE)

Prijedlog

PROVEDBENE ODLUKE VIJEĆA

o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Litve

{SWD(2021) 187 final}

Prijedlog

PROVEDBENE ODLUKE VIJEĆA

o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Litve

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost¹, a posebno njezin članak 20.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Pandemija bolesti COVID-19 narušila je gospodarstvo Litve. Bruto domaći proizvod po stanovniku (BDP po stanovniku) Litve u 2019. iznosio je 56 % prosjeka EU-a. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2021. realni BDP Litve u 2020. pao je za 0,9 % i očekuje se da će se u 2020. i 2021. kumulativno povećati za 2 %. Dugotrajniji problemi s posljedicama za srednjoročne gospodarske rezultate uključuju loše rezultate u području zdravstva i obrazovanja, veliku dohodovnu nejednakost i velike stope siromaštva, lošu poreznu disciplinu, neiskorišteni potencijal u području istraživanja i inovacija te nisku razinu privatnih i javnih ulaganja.
- (2) Vijeće je 9. srpnja 2019. i 20. srpnja 2020. Litvi uputilo preporuke u kontekstu europskog semestra. Konkretno, Vijeće je Litvi preporučilo da poboljša poreznu disciplinu i proširi poreznu osnovicu na izvore koji manje štete rastu, da riješi problem dohodovne nejednakosti, siromaštva i socijalne isključenosti, među ostalim poboljšanjem strukture poreznog sustava i sustava naknada. Nadalje, preporučilo je da poboljša kvalitetu i učinkovitost na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja, uključujući obrazovanje odraslih, te da poveća kvalitetu, cjenovnu pristupačnost i učinkovitost zdravstvenog sustava. Litvi je preporučeno i da usmjeri investicijsku politiku na inovacije, energetske učinkovitost i učinkovitost resursa, održivu prometnu i energetske međupovezanost, uzimajući u obzir regionalne razlike, te potiče rast produktivnosti poboljšanjem učinkovitosti javnih ulaganja. Također joj je preporučeno da izradi koherentan politički okvir za potporu suradnji znanstvenog i poslovnog sektora i konsolidira provedbene agencije za istraživanje i inovacije. U cilju rješavanja krize uzrokovane bolešću COVID-19 Litvi je preporučeno da poduzme sve potrebne mjere za djelotvoran odgovor na pandemiju, održavanje gospodarstva i potporu oporavku koji će uslijediti. Litvi je također preporučeno da poveća otpornost zdravstvenog sustava, među ostalim mobilizacijom odgovarajućih financijskih

¹ SL L 57, 18.2.2021., str. 17.

sredstava i rješavanjem problema manjka zdravstvenih djelatnika i ključnih medicinskih proizvoda, te da poboljša dostupnost i kvalitetu zdravstvenih usluga. Nadalje, preporučeno je da ublaži posljedice krize na zapošljavanje, poveća financiranje i obuhvat mjera aktivne politike tržišta rada te promiče vještine, osigura pokrivenost i primjerenost mreže socijalne sigurnosti te poboljša djelotvornost poreznog sustava i sustava naknada kako bi pružila zaštitu od siromaštva. Preporučeno joj je i da podupre likvidnost poduzeća, posebno malih i srednjih poduzeća te onih u sektorima usmjerenima na izvoz, da dâ prednost već razrađenim projektima javnih ulaganja i promiče privatna ulaganja kako bi potaknula oporavak gospodarstva. Vijeće je na koncu Litvi preporučilo da ulaganja usmjeri u zelenu i digitalnu tranziciju, prvenstveno u pokrivenost širokopojasnom mrežom vrlo visokog kapaciteta i njezino uvođenje, čistu i učinkovitu proizvodnju i uporabu energije, održivi promet te da promiče tehnološke inovacije u malim i srednjim poduzećima. Nakon što je ocijenila napredak u provedbi tih preporuka za Litvu u trenutku dostave plana za oporavak i otpornost, Komisija je zaključila da je preporuka da se poduzmu sve potrebne mjere za djelotvoran odgovor na pandemiju, održavanje gospodarstva i potporu oporavku koji će uslijediti u potpunosti provedena. Ostvaren je znatan napredak u pogledu preporuke o usmjeravanju ulaganja u energetska međupovezanost.

- (3) Vijeće je u preporuci o ekonomskoj politici europodručja² državama članicama europodručja preporučilo da i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost poduzmu mjere kojima se, među ostalim, osigurava usmjerenost politika na potporu oporavku i dodatno jača konvergencija, otpornost te održiv i uključiv rast. Vijeće je preporučilo i da se jačaju nacionalni institucionalni okviri, osigura makrofinancijska stabilnost, dovrši ekonomska i monetarna unija i jača međunarodna uloga eura.
- (4) Litva je 14. svibnja 2021. u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost. Plan je dostavljen nakon postupka savjetovanja, provedenog u skladu s nacionalnim pravnim okvirom. Nacionalna odgovornost za planove za oporavak i otpornost temelj je za njihovu uspješnu provedbu, trajan učinak na nacionalnoj razini i vjerodostojnost na razini Unije. Na temelju članka 19. te uredbe Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi.

² Čeka se konačno donošenje u Vijeću, nakon potvrde Europskog vijeća. Tekst koji je 16. prosinca 2020. dogovorila Euroskupina dostupan je na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14356-2020-INIT/hr/pdf>

- (5) Planovima za oporavak i otpornost trebali bi se nastojati ostvariti opći ciljevi Mehanizma za oporavak i otpornost uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/241 i Instrumenta Europske unije za oporavak uspostavljenog Uredbom Vijeća (EU) 2020/2094 radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19. Planovi bi trebali promicati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju Unije doprinoseći šest stupova iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Provedba planova za oporavak i otpornost država članica bit će koordinirani napor u smislu ulaganja i reformi u cijeloj Uniji. Koordiniranom i istodobnom provedbom tih reformi i ulaganja te provedbom prekograničnih projekata te će se reforme i ulaganja međusobno jačati i stvoriti pozitivan učinak prelijevanja u cijeloj Uniji. Stoga će otprilike jedna trećina učinka Mehanizma na rast i otvaranje radnih mjesta u državama članicama proizaći iz prelijevanja iz drugih država članica.

Uravnotežen odgovor kojim se doprinosi šest stupova

- (7) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (a) i odjeljkom 2.1. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 plan za oporavak i otpornost u velikoj mjeri (ocjena A) predstavlja sveobuhvatan i primjereno uravnotežen odgovor na ekonomsku i socijalnu situaciju i time primjereno pridonosi svih šest stupova iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/241, uzimajući u obzir specifične izazove i dodijeljena financijska sredstva dotične države članice,
- (8) Plan sadržava mjere koje pridonose svih šest stupova, pri čemu se svaka od sedam komponenata plana odnosi na jedan ili više stupova. Time se omogućuje sveobuhvatan i koherentan pristup svakom stupu. Istodobno, u planu je jedna komponenta posvećena isključivo zelenoj tranziciji, dok je zasebna komponenta posvećena digitalnoj tranziciji. Ostvarenje zelenog cilja trebalo bi poduprijeti povećanjem lokalno proizvedene energije iz obnovljivih izvora, promicanjem održivog prometa, zelenim mjerama javne nabave i obnovom zgrada radi poticanja održivog urbanog okoliša, čime se promiče smanjenje emisija stakleničkih plinova. Očekuje se da će postizanju digitalnih ciljeva pridonijeti ulaganja i reforme usmjereni na digitalizaciju javnog sektora, poduzeća i industrijskih ekosustava te poboljšanje razine digitalnih vještina i promicanje uvođenja 5G mreža.
- (9) Očekuje se da će plan pridonijeti poboljšanju makroekonomske uspješnosti ublažavanjem gospodarskih i socijalnih posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, uz istodobno jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u cilju potpore trećem stupu iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/241 o pametnom, održivom i uključivom rastu. To uključuje povećanje ulaganja i potporu dugoročnim inovacijama, poboljšanje obrazovnih rezultata i širenje aktivnih politika tržišta rada. Plan je usmjeren na obrazovanje i inovacije, osobito na poboljšanje okvira za obrazovanje i osposobljavanje, čime pridonosi četvrtom i šestom stupu iz članka 3. te uredbe. Očekuje se da će poboljšanje obrazovanja u Litvi izravno pridonijeti gospodarskoj i socijalnoj otpornosti smanjenjem razlika u obrazovanju uzrokovanih socioekonomskim položajem učenika. Planom se nastoji osigurati stjecanje vještina za buduća radna mjesta u okviru poboljšanih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, proširenog sustava profesionalnog usmjeravanja i restrukturiranog sustava obrazovanja odraslih. Očekuje se da će se mjerama za promicanje visokog obrazovanja i inovacija povećati produktivnost i konkurentnost Litve.

- (10) Nakon krize uzrokovane pandemijom, litavski plan uključuje mjere za jačanje zdravstvene, gospodarske, socijalne i institucijske otpornosti, što se odnosi na peti stup iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/241. Plan je izravno usmjeren na poboljšanje otpornosti, kvalitete, dostupnosti i učinkovitosti zdravstvenog sustava, ali uključuje i mjere za reformu socijalne infrastrukture Litve. Planom se preuzima obveza poboljšanja učinkovitosti javnog sektora reformom i digitalizacijom javne službe, reformom poreznog sustava usmjerenom na veću usklađenost, pravednost, bolju preraspodjelu kapaciteta i poticanje rasta te poboljšanjima proračunskog okvira, uključujući revizije potrošnje. Mjere uključene u plan usmjerene su i na povećanje potpore zapošljavanju i zaštitu zajamčenog minimalnog dohotka kako bi se smanjilo siromaštvo i poboljšala socijalna kohezija. Očekuje se da će se tim mjerama poboljšati teritorijalna kohezija.

Svladavanje svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u preporukama za Litvu

- (11) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i odjeljkom 2.2. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, očekuje se da će se planom za oporavak i otpornost doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova (ocjena A) utvrđenih u relevantnim preporukama za Litvu, uključujući njihove fiskalne aspekte, ili izazova utvrđenih u drugim relevantnim dokumentima koje je Komisija službeno donijela u kontekstu europskog semestra.
- (12) Plan sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno dopunjuju i koji u različitoj mjeri pridonose djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela gospodarskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama koje je Vijeće uputilo Litvi u okviru europskog semestra u 2019. i 2020., posebno onih u području zdravstva, kao što su otpornost, dostupnost, kvaliteta, cjenovna pristupačnost i učinkovitost zdravstvenog sustava; obrazovanja i vještina, kao što su kvaliteta i učinkovitost na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja; socijalne uključenosti, kao što je zajamčeni minimalni dohodak; porezne discipline i djelotvornosti poreznog sustava i sustava naknada; inovacija, energetske učinkovitosti i učinkovitosti resursa, održivog prometa i međupovezanosti energetskih mreža.
- (13) Očekuje se da će se reformama i ulaganjima iz plana održivo potaknuti potencijal rasta gospodarstva. Planom se nastoji potaknuti obnova gospodarskog rasta potporom digitalnoj i zelenoj tranziciji, inovacijama, obrazovanju i razvoju vještina te učinkovitijem javnom sektoru.
- (14) Za preporuke koje se odnose na izravni odgovor fiskalne politike na pandemiju može se smatrati da su izvan opsega plana za oporavak i otpornost Litve, neovisno o tome što je Litva općenito primjereno i dostatno odgovorila na izravnu potrebu za potporom gospodarstvu fiskalnim mjerama u 2020. i 2021., u skladu s odredbama opće klauzule o odstupanju. Nadalje, može se smatrati i da preporuke povezane s energetskom međupovezanošću i potporom za likvidnost privatnom sektoru nisu obuhvaćene područjem primjene plana jer se, kao prvo, projekti za međupovezanost energetskih mreža već provode, a kao drugo, u odgovoru na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 Litva je uvela odgodu plaćanja poreza, dodijelila sredstva za izravna plaćanja i obvezala se na pružanje dodatnih kreditnih jamstava za potporu likvidnosti poduzeća.

- (15) Prioritet Litve i dalje je nastavak konvergencije, za koju je potrebno smanjiti regionalne razlike i riješiti probleme nedostatka kvalificirane radne snage i niske razine ulaganja, među ostalim u istraživanje i razvoj. Reformama i ulaganjima u poboljšanje naplate poreza, učinkovitost poreznog sustava i digitalizaciju javnog sektora trebalo bi se poboljšati poslovno okruženje u Litvi. Planom se nastoji poboljšati kvaliteta obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama te povećati stope sudjelovanja u obrazovanju odraslih radi boljeg upravljanja vještinama. Očekuje se da će reforme i ulaganja u sustave visokog obrazovanja te strukovnog obrazovanja i osposobljavanja pridonijeti da ti sustavi bolje odgovore na zelenu i digitalnu tranziciju na tržištu rada i u socijalnim politikama. Očekuje se da će konsolidacija agencija nadležnih za promicanje inovacija pridonijeti povećanju učinkovitosti politika istraživanja i inovacija. Reformama za poboljšanje primjerenosti potpore za minimalni dohodak, preraspodjele kapaciteta poreznog sustava i sustava naknada i sustava dugotrajne skrbi te mjerama za poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava nastoje se smanjiti regionalne razlike i velik rizik od siromaštva i socijalne isključenosti. Politike za potporu digitalnoj transformaciji i zelenoj tranziciji zemlje, kao što je nastavak uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta, potpora proizvodnji i skladištenju energije iz obnovljivih izvora te zamjena onečišćujućih vozila vozilima s nultom stopom emisija, u određenoj mjeri također pridonose uklanjanju znatnih regionalnih razlika. Na temelju toga, očekuje se da plan na održiv način znatno potakne potencijal rasta litavskog gospodarstva.

Doprinos potencijalu rasta, otvaranju radnih mjesta i ekonomskoj, socijalnoj i institucionalnoj otpornosti

- (16) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (c) i odjeljkom 2.3. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 očekuje se da će plan za oporavak i otpornost snažno utjecati (ocjena A) na jačanje potencijala za rast, otvaranje radnih mjesta i ekonomsku, socijalnu i institucionalnu otpornost države članice, čime se doprinosi provedbi europskog stupa socijalnih prava, među ostalim i promicanjem politika za djecu i mlade, te na ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, i time ojačati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i konvergenciju u Uniji.
- (17) Simulacije službi Komisije pokazuju da se na temelju plana BDP Litve do 2026. može povećati za 1,0 % do 1,6 %³. Očekuje se da će se održivim reformama i ulaganjima iz plana kojima se potiče rast ukloniti strukturne slabosti litavskog gospodarstva i povećati njegova otpornost i produktivnost. Mjere potpore za proizvodnju i skladištenje energije iz obnovljivih izvora, energetske učinkovite obnovu, digitalizaciju usluga javne uprave, osposobljavanje i poduzetništvo, inovacije te suradnju znanstvenog i poslovnog sektora u skladu su s ažuriranom europskom industrijskom strategijom i očekuje se da će izravno pridonijeti otvaranju više radnih mjesta, gospodarskoj konkurentnosti i održivom dugoročnom rastu. Očekuje se da će reforma sustava minimalnog dohotka, mjere za modernizaciju općeg obrazovanja i reforma sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, zajedno s mjerama za poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga, trajno utjecati na socijalnu

³ Te simulacije uzimaju u obzir cjelokupni učinak instrumenta NGEU, koji uključuje i financiranje za ReactEU te povećanje sredstava za program Obzor Europa, InvestEU, Fond za pravednu tranziciju, ruralni razvoj i RescEU. Ta simulacija ne uključuje mogući pozitivan učinak strukturnih reformi koji može biti znatan.

uključenost i vještine u Litvi. Očekuje se da će dugoročni učinak tih mjera biti pojačan fiskalnim i gospodarskim koristima planiranih reformi povezanih s javnim sektorom, posebno u cilju poboljšanja proračunskog okvira, porezne discipline i učinkovitosti poreznog sustava.

- (18) Očekuje se da će plan pridonijeti provedbi europskog stupa socijalnih prava znatnim pozitivnim kratkoročnim do srednjoročnim učinkom na funkcioniranje tržišta rada, obrazovanje, siromaštvo i dohodovnu nejednakost, među ostalim zahvaljujući povećanom financiranju aktivnih politika tržišta rada i njihovu obuhvatu, povećanju univerzalnih naknada za starije osobe koje žive same i osobe s invaliditetom i većom pokrivenošću sustavom socijalnog osiguranja u slučaju nezaposlenosti. Očekuje se da će se poboljšanjem obrazovnih rezultata i učinkovitosti poreznog sustava i sustava naknada pojačati dugoročni učinak. Učinak plana na teritorijalnu koheziju nije kvantificiran, ali kvalitativna analiza upućuje na pozitivan učinak smanjenja socioekonomskih razlika između litavskih regija.

Načelo „ne nanosi bitnu štetu”

- (19) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (d) i odjeljkom 2.4. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 očekuje se da će se planom za oporavak i otpornost osigurati da se nijednom mjerom (ocjena A) za provedbu reformi i projekata ulaganja uključenom u plan za oporavak i otpornost ne nanosi bitna šteta okolišnim ciljevima u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ (načelo „ne nanosi bitnu štetu”).
- (20) Planom za oporavak i otpornost jamči se da se nijednom reformom i ulaganjem ne nanosi bitna šteta ostvarenju bilo kojeg od šest okolišnih ciljeva u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852, a to su ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa, kružno gospodarstvo, sprečavanje i kontrola onečišćenja te zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustavâ. Litva je dostavila obrazloženja u skladu s Komisijinim tehničkim smjernicama o nenanošenju bitne štete (2021/C 58/01). Zahtjevi za procjenu primjene načela nenanošenja bitne štete ugrađeni su prema potrebi u nacrt mjere i navedeni u ključnoj etapi ili ciljnoj vrijednosti za tu mjeru. Time se jamči da se svaka isplata za predmetne mjere može izvršiti samo nakon što se osigura poštovanje načela nenanošenja bitne štete.

⁴ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

- (21) U planu je posebna pozornost posvećena mjerama čiji je učinak na okolišne ciljeve potrebno pomno nadzirati. U zelenoj komponenti osobito se naglašava održiva mobilnost na temelju reforme „Kretanje bez onečišćivanja okoliša”. To konkretno uključuje potporu razvoju sektora goriva iz obnovljivih izvora kao što su biometan i tekuća biogoriva druge generacije te uspostavu postaja za punjenje tih alternativnih goriva. Ta bi ulaganja mogla naštetiti nekolicini okolišnih ciljeva, kao što su ublažavanje klimatskih promjena, sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka i bioraznolikost. To bi trebalo spriječiti uvjetom da se biometan ili biogoriva proizvode isključivo iz sirovina navedenih u Prilogu IX. Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ te da konačni proizvod bude u skladu s odredbama te direktive i povezanih provedbenih i delegiranih akata. Proizvođači bi trebali dostaviti certifikate kojima se potvrđuje održivost njihove proizvodnje. Osim toga, Litva je pružila jamstva, i istaknula ih u odgovarajućoj ciljnoj vrijednosti, da bi se u vozilima za koja se prima potpora u okviru plana za oporavak i otpornost trebala upotrebljavati isključivo biogoriva, tekuća biogoriva i goriva iz biomase koja su u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001 te da bi se udio biogoriva u nacionalnoj mješavini goriva s vremenom trebao povećati. Kako bi se evidentirale količine biometana i drugih goriva iz obnovljivih izvora koje su isporučene prometnom sektoru, trebalo bi uspostaviti sustav obračunskih jedinica za gorivo iz obnovljivih izvora na temelju kojega bi subjekti trebali dobivati potvrde u skladu s očekivanom upotrebom goriva iz obnovljivih izvora energije. Naposljetku, Zakonom o alternativnim gorivima utvrđene su nove obveze proizvođača goriva.

Doprinos zelenoj tranziciji i bioraznolikosti

- (22) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (e) i odjeljkom 2.5. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 plan za oporavak i otpornost sadržava mjere koje u velikoj mjeri (ocjena A) doprinose zelenoj tranziciji, uključujući bioraznolikost, ili svladavanju izazova koji iz toga proizlaze. Mjerama potpore klimatskim ciljevima dodijeljeno je oko 37,8 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana, izračunato u skladu s metodologijom iz Priloga VI. Uredbi (EU) 2021/241. U skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2021/241 plan za oporavak i otpornost usklađen je s informacijama koje su uključene u Nacionalni energetske i klimatski plan 2021.–2030.
- (23) Očekuje se da mjere iz litavskog plana za oporavak i otpornost djelotvorno pridonose zelenoj tranziciji i svladavanju izazova koji iz nje proizlaze. Planom se podupiru litavski ciljevi dekarbonizacije i energetske tranzicije utvrđeni u Nacionalnom energetske i klimatske planu. Zelena komponenta sadržava mjere za povećanje proizvodnje i skladištenja energije iz obnovljivih izvora, održivu mobilnost, obnovu zgrada, obnovu razgrađenih tresetišta i kružno gospodarstvo. Osim toga, komponenta javnog sektora sadržava mjeru koja obuhvaća reviziju postojećeg poreznog sustava s ciljem utvrđivanja i postupnog ukidanja poreznih olakšica i izuzeća koji su najštetniji za okoliš. Očekuje se da će provedba tih predloženih mjera, posebno zbog doprinosa zelenoj tranziciji, trajno utjecati na povećanje bioraznolikosti i zaštitu okoliša.
- (24) Kad je riječ o energiji iz obnovljivih izvora, očekuje se da će plan pridonijeti stvaranju dodatnog kapaciteta proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora u iznosu od najmanje 301,9 MW. Najmanje 271,8 MW tog novog kapaciteta trebalo bi se ostvariti

⁵ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

iz solarnih elektrana, uključujući 4 MW solarne električne energije u regiji Utena, i najmanje 30,1 MW iz kopnenih vjetroelektrana. Nadalje, trebalo bi postaviti pojedinačna postrojenja za skladištenje najmanje 15,2 MWh električne energije i ostala postrojenja za skladištenje najmanje 200 MW električne energije.

- (25) Kao rezultat provedbe mjera iz plana, prije svega ulaganjâ u ubrzanu obnovu zgrada, do 2026. očekuje se ušteda primarne energije od 215 GWh, što odgovara smanjenju emisija stakleničkih plinova za 21 500 tona ekvivalenta CO₂. To se dodaje na uštede energije i emisija stakleničkih plinova koje se očekuju od zamjene onečišćujućih vozila vozilima s nultim i niskim emisijama, uz izgradnju potrebne infrastrukture za proizvodnju alternativnih goriva i punjenje vozila električnom energijom/gorivom. Nadalje, do 2023. trebalo bi donijeti akcijski plan za kružno gospodarstvo kako bi se omogućio prelazak Litve na kružno gospodarstvo do 2035. Očekuje se da će mjere iz plana za oporavak i otpornost pridonijeti postizanju klimatskih i energetske ciljeva koje je Litva postavila za 2030. i 2050.

Doprinos digitalnoj tranziciji

- (26) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (f) i odjeljkom 2.6. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 plan za oporavak i otpornost sadržava mjere kojima se u velikoj mjeri (ocjena A) doprinosi digitalnoj tranziciji ili svladavanju izazova koji iz nje proizlaze. Mjerama potpore digitalnim cijevima dodijeljeno je 31,5 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana, izračunato u skladu s metodologijom iz Priloga VII. Uredbi (EU) 2021/241.
- (27) Planom su obuhvaćeni svi aspekti digitalne transformacije Litve: povezivost, digitalizacija javnog i privatnog sektora te digitalne vještine. Plan uključuje mjere za daljnji razvoj uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta, među ostalim u ruralnim i udaljenim područjima. Osim toga, namjera je znatnim reformama i ulaganjima digitalizirati javni sektor. To bi trebalo imati ključnu ulogu u digitalizaciji gospodarstva, poboljšanju poslovnog okruženja i smanjenju administrativnih troškova. Plan uključuje mjere za promicanje digitalnih vještina djece, zaposlenika, državnih službenika i starijih građana. Planiraju se i mjere za rješavanje problema nedostatka zaposlenika u području informatičke tehnologije na tržištu rada. Nadalje, u planu se predlažu ulaganja u cilju promicanja uvođenja naprednih digitalnih tehnologija u privatnom sektoru, prije svega u pogledu suradnje znanstvenog i poslovnog sektora u području inovativnih tehnologija i digitalizacije kulturnog sektora.
- (28) U kontekstu pandemije digitalizacija zdravstvenih i obrazovnih sustava također se pokazala kao bitno područje u kojem je potrebno prioritetno djelovati. Plan uključuje mjere za promicanje digitalnih rješenja povezanih s e-zdravstvom i internetskim učenjem. Osim toga, plan uključuje važne mjere za integraciju digitalnih rješenja u organizaciju službe za zapošljavanje, naplatu poreza i carina i ozelenjivanje gospodarstva.

Trajan učinak

- (29) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (g) i odjeljkom 2.7. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 očekuje se da će plan za oporavak i otpornost u velikoj mjeri (ocjena A) trajno utjecati na Litvu.
- (30) Od provedbe predviđenih reformi mogu se očekivati dugotrajne strukturne promjene. Konkretno, očekuje se da će predviđene reforme kojima je cilj poticanje zelene i digitalne tranzicije, ali i reforme sustava obrazovanja, strukovnog obrazovanja i

osposobljavanja, trajno utjecati na litavsko gospodarstvo poboljšanjem vještina ljudi za tržište rada, poticanjem izvoznih kapaciteta, produktivnosti i općenito održivog dugoročnog rasta. Osim toga, očekuje se da će se predviđenim reformama u području visokog obrazovanja poboljšati kvaliteta i učinkovitost programa visokog obrazovanja. Očekuje se da će pojednostavnjenje državne inovacijske politike znatno i trajno utjecati na inovacije. Očekuje se da će se predviđenim reformama zdravstvenog sektora, kao što su konsolidacija mreže bolnica, reorganizacija usluga hitne pomoći, uspostava platforme za kompetencije zdravstvenih djelatnika i razvoj digitalnog zdravstvenog sustava, povećati učinkovitost, dostupnost i otpornost zdravstvenog sustava. Nadalje, očekuje se da će reforme za modernizaciju javnog sektora, i u pogledu upravljanja javnim službama i u pogledu planiranja proračuna, uključujući revizije rashoda, dovesti do dugotrajnih poboljšanja učinkovitosti javnog sektora. Očekuje se da će se reformama za jačanje porezne discipline i poboljšanje učinkovitosti poreznog sustava te bolju preraspodjelu kapaciteta poreznog sustava i sustava naknada umanjiti siromaštvo i socijalna isključenost te poboljšati fiskalna održivost i gospodarska učinkovitost.

- (31) Zahvaljujući provedbi predviđenih ulaganja mogu se očekivati dugotrajne strukturne promjene. Očekuje se da će se zelenim ulaganjima poduprijeti prelazak Litve na kružno gospodarstvo, potaknuti inovativna i pametna mobilnost te smanjiti ovisnost Litve o energiji iz neobnovljivih izvora. Očekuje se da će ulaganja u cilju digitalizacije javnog i poslovnog sektora te akademske zajednice rezultirati većom učinkovitošću u tim sektorima. Osim toga, očekuje se da će povećano financiranje i obuhvat aktivnih politika tržišta rada trajno utjecati na funkcioniranje tržišta rada, ali i na smanjenje siromaštva i jednakost prihoda. Trajni učinak plana može se pojačati i sinergijama između plana i drugih programa, uključujući one koji se financiraju iz fondova kohezijske politike, prvenstveno znatnim uklanjanjem duboko ukorijenjenih teritorijalnih izazova i promicanjem uravnoteženog razvoja.

Praćenje i provedba

- (32) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (h) i odjeljkom 2.8. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 aranžmani predloženi u planu za oporavak i otpornost prikladni su (ocjena A) za osiguranje djelotvornog praćenja i provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući predviđeni vremenski raspored, ključne etape i ciljne vrijednosti te povezane pokazatelje.
- (33) Tijelo zaduženo za upravljanje i koordinaciju provedbe i praćenja plana, ujedno i glavna kontaktna točka za Komisiju, trebalo bi biti Ministarstvo financija. Upravno tijelo koje u okviru plana ocjenjuje i odabire projekte i osigurava njihovu usklađenost s projektnim ugovorima, nacionalnim zakonodavstvom i zakonodavstvom EU-a trebala bi biti Središnja agencija za upravljanje projektima. Nadležna ministarstva i tijela pod njihovim nadzorom trebala bi biti odgovorna prvenstveno za provedbu ključnih etapa i ciljnih vrijednosti i izvješćivanje o njima. Pokazatelji praćenja relevantni su, prihvatljivi i pouzdani. Primjereno odražavaju ukupnu razinu ambicije plana i realni su. Raspodjela ključnih etapa i ciljnih vrijednosti tijekom vremena donekle je neujednačena, s tendencijom da se pomaknu prema 2026. Ključne etape i ciljne vrijednosti relevantne su i za mjere koje su već dovršene i koje su prihvatljive za financiranje u skladu s člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241. Kako bi se opravdao zahtjev za isplatu, potrebno je tijekom vremena na zadovoljavajući način ostvariti te ključne etape i ciljne vrijednosti.

- (34) Države članice trebale bi osigurati da se financijska potpora u okviru Mehanizma priopći i potvrdi u skladu s člankom 34. Uredbe (EU) 2021/241. U okviru Instrumenta za tehničku potporu može se zatražiti tehnička potpora kako bi se državama članicama pomoglo u provedbi njihova plana.

Troškovi

- (35) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (i) i odjeljkom 2.9. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 obrazloženje iznosa procijenjenih ukupnih troškova plana za oporavak i otpornost koje je u planu dostavila Litva donekle je (ocjena B) razumno i uvjerljivo i u skladu s načelom troškovne učinkovitosti te je razmjerno očekivanom nacionalnom ekonomskom i socijalnom učinku.
- (36) Litva je dostavila pojedinačnu procjenu troškova za sva ulaganja uključena u plan za oporavak i otpornost. Raspodjela troškova općenito je detaljna i dobro obrazložena. Procjene se temelje na usporedbama sa sličnim ulaganjima u prošlosti. Iako Litva nije dostavila neovisnu potvrdu za predložene procjene troškova, iz ocjene troškova i pripadajućih popratnih dokumenata vidljivo je da je većina troškova opravdana i razumna. Smatra se da su iznosi predloženi za financiranje primjereni i da se temeljem njih procjena troškova može smatrati donekle uvjerljivom. Iako su iznosi većinom niski do srednje visoki u usporedbi s troškovima sličnih reformi ili ulaganja, za ograničeni skup mjera smatra se da su troškovi u maloj mjeri uvjerljivi. Konačno, procijenjeni ukupni troškovi plana za oporavak i otpornost u skladu su s načelom troškovne učinkovitosti te su razmjerni očekivanom nacionalnom ekonomskom i socijalnom učinku.

Zaštita financijskih interesa

- (37) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (j) i odjeljkom 2.10. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 aranžmani predloženi u planu za oporavak i otpornost i dodatne mjere sadržane u ovoj Odluci prikladni su (ocjena A) za sprečavanje, otkrivanje i suzbijanje korupcije, prijevara i sukoba interesa pri korištenju sredstava stavljenih na raspolaganje na temelju te uredbe i očekuje se da će se aranžmanima djelotvorno izbjeći dvostruko financiranje sredstvima na temelju te uredbe i drugih programa Unije. Time se ne dovodi u pitanje primjena drugih instrumenata i alata za promicanje i jačanje usklađenosti s pravom Unije, među ostalim za sprečavanje, otkrivanje i suzbijanje korupcije, prijevara i sukoba interesa te za zaštitu financija Unije u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća⁶.
- (38) Sustav unutarnje kontrole opisan u planu za oporavak i otpornost Litve temelji se na postojećim postupcima i strukturama te se njime jasno utvrđuju akteri (tijela/subjekti) i njihove uloge i odgovornosti za obavljanje zadaća unutarnje kontrole. Sustav se oslanja na model koji se upotrebljava za strukturne fondove za razdoblje 2021. – 2027. i koji bi trebao obuhvaćati skup funkcija i postupaka koje u okviru svojih nadležnosti trebaju provoditi upravljačko tijelo, tijelo za primjenu i tijelo za reviziju, čime se osigurava usklađenost s odredbama i načelima primjenjivog zakonodavstva. Tim bi se tijelima trebao omogućiti potpuni pristup relevantnim informacijama. Međutim, iako se za novoosnovano tijelo za reviziju planira dodatno stručno znanje i administrativni kapacitet, njega tek treba uspostaviti.

⁶ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433I, 22.12.2020., str. 1.).

- (39) Zbog, među ostalim, znatnih promjena u sustavu upravljanja i kontrole strukturnih fondova EU-a, u trenutku podnošenja plana određeni elementi revizije i kontrole još nisu bili uspostavljeni te ih je stoga potrebno dovršiti na vrijeme. To se odnosi na donošenje odluka o utvrđivanju zakonskih ovlasti upravljačkih tijela, tijela za primjenu i tijela za reviziju, donošenje revizijske strategije te operacionalizaciju i početak uporabe namjenskog IT alata (IS2021) koji su potrebni za ispunjavanje relevantnih zahtjeva iz Uredbe (EU) 2021/241. Kad je riječ o potonjem, u plan je uključena ključna etapa za praćenje ispunjavanja odgovarajućih zahtjeva i trebala bi biti dovršena do trenutka prvog zahtjeva za plaćanje.

Koherentnost plana

- (40) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (k) i odjeljkom 2.11. Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241 plan u velikoj mjeri (ocjena A) sadržava mjere za provedbu reformi i projekata javnih ulaganja koje čine koherentna djelovanja.
- (41) Litavski plan za oporavak i otpornost koherentan je, s dosljednim reformama i ulaganjima koji se međusobno nadopunjuju te sinergijama među različitim komponentama. Strateškom i dosljednom vizijom plana pokazuje se usklađenost unutar svake komponente, među ciljevima različitih komponenti te među pojedinačnim reformama i ulaganjima u različitim komponentama. Sedam komponenata koherentno je u ciljevima i strukturiranju ulaganja i reformi te je vidljiv njihov tematski odnos i međusobna povezanost. Komponente se međusobno osnažuju, posebno zelena tranzicija i digitalna transformacija. Uza sve, plan je u skladu s Nacionalnim planom napretka i vladinim programom.

Ravnopravnost

- (42) Plan sadržava nekoliko mjera za koje se očekuje da pomognu Litvi u svladavanju izazova u području rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti za sve. Među njima su mjere kojima se izravno i neizravno nastoje zadovoljiti potrebe osoba s invaliditetom, kao što je olakšavanje pristupa zgradama, neovisno korištenje javnih usluga na internetu i povećanje univerzalnih naknada za osobe s invaliditetom koje žive same. U litavski plan za oporavak i otpornost uključen je i razvoj digitalnih vještina posebno za ranjive skupine, uključujući osobe s invaliditetom, starije osobe, migrante i izbjeglice. Reformom sustava dugotrajne skrbi trebala bi se poboljšati mogućnost da se radno sposobni njegovatelji, većinom žene srednje dobi, vrate na tržište rada. Reformama i ulaganjima iz plana trebale bi se smanjiti postojeće socijalne, gospodarske i teritorijalne nejednakosti. Plan obuhvaća zakonodavne i političke inicijative za koje se očekuje da će dopuniti reforme i ulaganja iz plana.

Samoprocjena sigurnosti

- (43) Plan uključuje samoprocjenu sigurnosti za ulaganja u 5G povezivost, u kojoj se navodi i opisuje nacionalno zakonodavstvo za provedbu ključnih mjera preporučenih u kontekstu paketa instrumenata EU-a za kibersigurnost 5G mreža. Te mjere uključuju, među ostalim, jačanje uloge nacionalnih tijela i ograničavanje uloge visokorizičnih dobavljača.

Prekogranični i višedržavni projekti

- (44) Plan pridonosi sljedećim prekograničnim i višedržavnim projektima: Genome Europe i 5G koridorima Via Baltica i Rail Baltica. Neki od tih projekata financiraju se i iz drugih programa, kao što je Instrument za povezivanje Europe, te iz strukturnih fondova.

Postupak savjetovanja

- (45) Plan je bio predmet javnog savjetovanja u travnju 2021., u kojem su mogli sudjelovati građani i organizacije. U ranim fazama izrade plana organiziran je niz tematskih rasprava u kojima su sudjelovale organizacije poslodavaca, sindikati, lokalna tijela i nevladine organizacije. Kako bi se osiguralo da relevantni subjekti preuzmu odgovornost, ključno je da se u provedbu ulaganja i reformi iz plana uključe sva relevantna lokalna tijela i dionici te socijalni partneri.

Pozitivna ocjena

- (46) Nakon Komisijine pozitivne ocjene litavskog plana za oporavak i otpornost i zaključka da plan u zadovoljavajućoj mjeri ispunjava kriterije za ocjenjivanje utvrđene u Uredbi (EU) 2021/241, u skladu s člankom 20. stavkom 2. te uredbe, ovom bi Odlukom trebalo utvrditi reforme i projekte ulaganja koji su potrebni za provedbu plana, relevantne ključne etape, ciljne vrijednosti i pokazatelje te iznos koji Unija stavlja na raspolaganje za provedbu plana u obliku bespovratne financijske potpore.

Financijski doprinos

- (47) Procijenjeni ukupni troškovi plana za oporavak i otpornost Litve iznose 2 224 686 966 EUR. S obzirom na to da je plan za oporavak i otpornost u zadovoljavajućoj mjeri usklađen s kriterijima za ocjenjivanje iz Uredbe (EU) 2021/241, a procijenjeni ukupni troškovi plana za oporavak i otpornost viši su od maksimalnog financijskog doprinosa raspoloživog za Litvu, financijski doprinos dodijeljen Litvi za plan za oporavak i otpornost trebao bi biti jednak ukupnom iznosu maksimalnog financijskog doprinosa raspoloživog za Litvu.

- (48) U skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 izračun maksimalnog financijskog doprinosa za Litvu ažurirat će se do 30. lipnja 2022. U skladu s člankom 23. stavkom 1. te uredbe iznos za Litvu trebalo bi sada staviti na raspolaganje za pravne obveze do 31. prosinca 2022. Bude li to potrebno nakon ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa, Vijeće bi na prijedlog Komisije trebalo izmijeniti ovu Odluku tako da se bez nepotrebne odgode uključi ažurirani maksimalni financijski doprinos.
- (49) Potpora će se financirati zaduživanjem Komisije u ime Unije na temelju članka 5. Odluke Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053⁷. Potpora bi se trebala isplatiti u obrocima nakon što Litva u zadovoljavajućoj mjeri ostvari relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u vezi s provedbom plana za oporavak i otpornost.
- (50) Litva je zatražila pretfinanciranje u iznosu od 13 % financijskog doprinosa. Taj bi iznos Litvi trebalo staviti na raspolaganje ovisno o stupanju na snagu i u skladu sa sporazumom o financiranju iz članka 23. stavka 1. Uredbe (EU) 2021/241.
- (51) Ovom se Odlukom ne dovodi u pitanje ishod drugih postupaka koji se odnose na dodjelu sredstava Unije u okviru drugog programa Unije osim u okviru Uredbe (EU) 2021/241 ili postupaka koji se odnose na narušavanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta koji se mogu poduzeti, posebno u skladu s člancima 107. i 108. Ugovora. Njome se ne poništava zahtjev iz članka 108. Ugovora da države članice obavijeste Komisiju o slučajevima planirane dodjele državne potpore,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Odobrenje ocjene plana za oporavak i otpornost

Odobrava se ocjena plana za oporavak i otpornost Litve na temelju kriterija iz članka 19. stavka 3. Uredbe (EU) 2021/241.

Reforme i projekti ulaganja u okviru plana za oporavak i otpornost, aranžmani i vremenski raspored za praćenje i provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti, relevantni pokazatelji ostvarenja predviđenih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti te aranžmani kojima se Komisiji pruža potpun pristup osnovnim relevantnim podacima utvrđeni su u Prilogu ovoj Odluci.

⁷

SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

Članak 2.
Financijski doprinos

1. Unija Litvi stavlja na raspolaganje financijski doprinos u obliku bespovratne financijske potpore u iznosu od 2 224 195 119 EUR⁸. Iznos od 2 091 774 090 EUR na raspolaganju je za preuzimanje pravnih obveza do 31. prosinca 2022. Ako se nakon ažuriranja iz članka 11. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241 za Litvu izračuna iznos koji je jednak ili veći od tog iznosa, dodatni iznos od 132 421 029 EUR stavlja se na raspolaganje za preuzimanje pravnih obveza od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023.
2. Komisija Litvi stavlja na raspolaganje financijski doprinos Unije u obrocima u skladu s Prilogom. Iznos od 289 145 365 EUR stavlja se na raspolaganje kao plaćanje pretfinanciranja, koje je jednako iznosu od 13 % financijskog doprinosa. Komisija pretfinanciranja i obroke može isplatiti u jednoj ili više tranši. Veličina tranši ovisi o raspoloživosti sredstava.
3. Pretfinanciranje se isplaćuje ovisno o stupanju na snagu i u skladu sa sporazumom o financiranju iz članka 23. stavka 1. Uredbe (EU) 2021/241. Iznos pretfinanciranja poravnava se proporcionalnim smanjenjem iznosa obroka za isplatu.
4. Isplata obroka u skladu sa sporazumom o financiranju ovisi o raspoloživim financijskim sredstvima i odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. Uredbe (EU) 2021/241, da je Litva u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u vezi s provedbom plana za oporavak i otpornost. Ovisno o stupanju na snagu pravnih obveza iz stavka 1., da bi se ispunili uvjeti za plaćanje, ključne etape i ciljne vrijednosti moraju biti ostvarene najkasnije do 31. kolovoza 2026.

Članak 3.
Adresati

Ova je Odluka upućena Republici Litvi.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik

⁸ Taj iznos odgovara iznosu financijskih sredstava dodijeljenih nakon odbitka proporcionalnog udjela Litve u troškovima iz članka 6. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241, izračunatom u skladu s metodologijom iz članka 11. te uredbe.